

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД У КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ І ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ

©2026 КОНДРАТИНСЬКИЙ О. С.

УДК 352.07:005.591.6
JEL: H70; H79; O31; O38; R58

Кондратинський О. С. Інноваційний розвиток територіальних громад у контексті євроінтеграційних і глобальних викликів

Сучасні дослідження публічного управління достатньо ґрунтовно висвітлюють окремі концепції інноваційного розвитку, зокрема *Smart Specialisation, Public Value, Collaborative Governance, Innovation Ecosystems, Digital Government, Mission-oriented Policy, Adaptive Governance та Resilience Theory*. Водночас відсутній комплексний теоретичний підхід, який інтегрував би зазначені концепції для пояснення особливостей інноваційного розвитку територіальних громад України в умовах одночасного впливу європейської інтеграції, глобальної цифрової трансформації, повномасштабної війни, післявоєнного відновлення та трансформації системи публічного управління. Недостатньо дослідженим залишається також адаптивно-стійкісний компонент інноваційного розвитку територіальних громад як чинник забезпечення їхньої інституційної спроможності в умовах багаторівневих криз. Мета дослідження полягає в узагальненні сучасних теоретичних підходів до публічного управління інноваційним розвитком територіальних громад у контексті євроінтеграційних і глобальних викликів, визначенні їхньої придатності для українських умов та обґрунтуванні перспектив формування сучасної моделі місцевого розвитку, заснованої на принципах партнерського врядування, цифрової трансформації, інноваційності, адаптивності та інституційної стійкості. Методологічною основою дослідження стали системний, інституційний, компаративний і міждисциплінарний підходи. Використано методи аналізу та синтезу, порівняльного аналізу, логічного узагальнення, структурно-функціонального аналізу та концептуальної інтерпретації сучасних наукових підходів, міжнародних програмних документів OECD, SIGMA та Європейського Союзу, а також українських нормативних і стратегічних документів. Встановлено, що сучасний європейський підхід до місцевого розвитку ґрунтується на поєднанні інноваційної політики, цифрового врядування, партнерських моделей управління, місійно орієнтованого розвитку, смарт-спеціалізації та багаторівневого врядування. Обґрунтовано, що пряме перенесення зазначених моделей до українських умов є недостатнім через вплив воєнних ризиків, необхідність післявоєнного відновлення, високу залежність громад від міжнародної підтримки, інституційні трансформації системи державного управління та функціонування частини територіальних громад в умовах тимчасової окупації або релокації органів місцевого самоврядування. Показано, що сучасний інноваційний розвиток територіальних громад має розглядатися як комплексна здатність місцевого самоврядування інтегрувати цифрові, організаційні, управлінські, соціальні та партнерські інновації, формувати міжнародні міжмуніципальні мережі співробітництва та забезпечувати адаптивно-стійкий розвиток в умовах постійної невизначеності. Наукова новизна дослідження полягає в систематизації сучасних світових концепцій інноваційного розвитку територіальних громад крізь призму українських умов функціонування місцевого самоврядування та обґрунтуванні адаптивно-стійкісного компонента як самостійної складової інноваційного розвитку територіальних громад. Доведено, що саме поєднання колаборативного врядування, цифрової трансформації, міжнародного партнерства, інституційної адаптивності та інноваційної спроможності формує основу сучасної моделі розвитку громад в Україні. Практична цінність результатів полягає в можливості використання отриманих висновків під час розроблення стратегій розвитку територіальних громад, регіональної інноваційної політики, програм післявоєнного відновлення, удосконалення механізмів міжмуніципального співробітництва та адаптації української системи публічного управління до вимог європейської інтеграції.

Ключові слова: публічне управління; територіальні громади; інноваційний розвиток; європейська інтеграція.

Бібл.: 31.

Кондратинський Олександр Сергійович – кандидат наук з державного управління, керівник проєктів, Благодійний фонд «Рідні» (вул. Порохова, 20д, офіс 68, Львів, 79015, Україна)

E-mail: kondratinsky@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2607-0835>

UDC 352.07:005.591.6
JEL: H70; H79; O31; O38; R58

Kondratynskiy O. S. Innovative Development of Territorial Communities in the Context of European Integration and Global Challenges

Modern research in public administration thoroughly covers individual conceptions of innovative development, such as *Smart Specialisation, Public Value, Collaborative Governance, Innovation Ecosystems, Digital Government, Mission-oriented Policy, Adaptive Governance, and Resilience Theory*. At the same time, there is no comprehensive theoretical approach that would integrate these conceptions to explain the specifics of innovative development in Ukraine's territorial communities amid the simultaneous influence of European integration, global digital transformation, full-scale war, postwar recovery, and public administration system transformation. The adaptive-resilient component of innovative development in territorial communities, as a factor in ensuring their institutional capacity in the context of multi-level crises, also remains insufficiently studied. The aim of the study is to summarize modern theoretical approaches to public management of the innovative development of territorial communities in the context of European integration and global challenges, to determine their suitability for Ukrainian conditions, and to substantiate the prospects for forming a modern model of local development based on the principles of partnership governance, digital transformation, innovation, adaptability, and institutional resilience. The methodological base of the study comprises systemic, institutional, comparative, and interdisciplinary approaches. Methods used include analysis and synthesis, comparative analysis, logical generalization, structural-functional analysis, and conceptual interpretation of modern scientific approaches, international program documents from the OECD, SIGMA, and the European Union, as well as Ukrainian normative and strategic documents. It has been found that the modern European approach to local development is based on a combination of innovation policy, digital governance, partnership management models, mission-oriented development, smart specialization, and multi-level governance. It

is substantiated that directly transferring these models to the Ukrainian context is insufficient due to the impact of war risks, the need for postwar recovery, high dependence of communities on international support, institutional transformations of the State administration system, and the functioning of some territorial communities under temporary occupation or relocation of local self-government bodies. It is shown that modern innovative development of territorial communities should be seen as the complex capacity of local self-government to integrate digital, organizational, managerial, social, and partnership innovations, to form international inter-municipal cooperation networks, and to ensure adaptive and resilient development in conditions of constant uncertainty. The scientific novelty of the study lies in the systematization of modern global conceptions of innovative development of territorial communities through the lens of Ukrainian local self-government conditions and in substantiating the adaptive-resilience component as an independent element of innovative development of territorial communities. It has been proved that it is the combination of collaborative governance, digital transformation, international partnerships, institutional adaptability, and innovative capacity that forms the basis of the modern model of community development in Ukraine. The practical value of the results lies in the possibility of using the findings when developing strategies for the development of territorial communities, regional innovation policy, postwar recovery programs, improving inter-municipal cooperation mechanisms, and adapting the Ukrainian public administration system to the requirements of European integration.

Keywords: public administration; territorial communities; innovative development; European integration.

Bibl.: 31.

Kondratynskyi Oleksandr S. – PhD (Public Administration), Project Manager, Charity Fund “Ridni” (office 68, 20d Porokhova Str., Lviv, 79015, Ukraine)

E-mail: kondratynsky@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2607-0835>

Сучасний розвиток територіальних громад України відбувається в умовах одночасного впливу кількох масштабних трансформаційних процесів, кожен із яких істотно змінює зміст і механізми публічного управління. Європейська інтеграція формує нові стандарти демократичного врядування, стратегічного планування, цифрової трансформації та управління розвитком територій. Водночас глобальні тенденції посилення конкуренції за інвестиції, людський капітал, технології та інновації зумовляють необхідність переходу від традиційних адміністративних моделей управління до моделей, заснованих на партнерстві, мережевій взаємодії, відкритих інноваціях і створенні публічної цінності.

Для України зазначені процеси ускладнюються повномасштабною війною, необхідністю забезпечення стійкості територіальних громад і необхідністю післявоєнного відновлення. Воєнний стан закономірно посилив централізацію державного управління, розширив повноваження військових адміністрацій і змінив баланс між централізованими та децентралізованими механізмами прийняття управлінських рішень. Одночасно реформи центральних органів виконавчої влади, зміни функціонального розподілу повноважень між міністерствами, їх об'єднання та подальше розмежування створюють додаткову інституційну нестабільність, що безпосередньо впливає на формування та реалізацію державної політики регіонального й місцевого розвитку. За таких умов органи місцевого самоврядування змушені одночасно забезпечувати виконання традиційних функцій, реагувати на кризові виклики та адаптуватися до постійних інституційних змін.

Поряд із цим у країнах Європейського Союзу дедалі більшого поширення набувають концепції *Smart Specialisation*, *Public Value*, *Collaborative Governance*, *Innovation Ecosystems*, *Mission-oriented*

Policy, *Digital Government* та *Adaptive Governance*, які розглядають інноваційний розвиток територій як результат взаємодії органів влади, бізнесу, науки, громадянського суспільства та міжнародних партнерів [8; 10–18; 20–21]. Їхня практична реалізація базується на стабільності інституційного середовища, високому рівні міжсекторальної взаємодії та розвинених механізмах стратегічного управління [1–4; 10; 12–18; 23]. Разом із тим ефективність застосування європейських підходів в Україні значною мірою залежить від їх адаптації до специфічного інституційного середовища, сформованого під впливом повномасштабної війни, тривалих безпекових загроз, ресурсних обмежень, масштабної міжнародної підтримки та необхідності синхронного вирішення завдань відновлення, розвитку та зміцнення стійкості територіальних громад [14–18; 28].

Аналіз сучасних досліджень свідчить, що більшість наукових праць розглядають окремі складові місцевого розвитку – цифровізацію, інноваційну політику, стратегічне планування, партнерське врядування або інституційну спроможність. Натомість недостатньо дослідженими залишаються питання адаптації сучасних європейських і світових управлінських підходів до українських реалій, у яких поєднуються процеси децентралізації та вимушеної централізації, післявоєнного відновлення, демократичних трансформацій і забезпечення національної безпеки. Саме ця наукова проблема зумовлює необхідність переосмислення сучасних підходів до публічного управління інноваційним розвитком територіальних громад.

ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ

ТА АНАЛІЗ ПОПЕРЕДНІХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Проблематика інноваційного розвитку територіальних громад перебуває на перетині кількох

наукових напрямів, серед яких: публічне управління, регіональна економіка, теорія інновацій, стратегічне управління, цифрове врядування та дослідження місцевого розвитку. У сучасній зарубіжній науковій літературі відбулося поступове зміщення акцентів від аналізу окремих механізмів державного регулювання до комплексного осмислення інноваційного розвитку як багаторівневого процесу, що формується під впливом інституційних, соціальних, технологічних і мережевих взаємодій [8; 9; 20].

Фундамент сучасних досліджень становлять концепції інноваційних систем, започатковані К. Фріменом і Б.-О. Лундваллом, які розглядають інновації як результат взаємодії державних інститутів, науки, бізнесу та суспільства, а не виключно як наслідок технологічного прогресу [7; 9]. Подальший розвиток ці ідеї отримали в моделях Quadruple Helix і відкритих інновацій, які обґрунтовують визначальну роль партнерства між владою, університетами, бізнесом і громадянським суспільством у формуванні сучасних інноваційних екосистем [20].

Водночас у сфері публічного управління сформувався окремий напрям досліджень, присвячений переходу від традиційної адміністративної моделі до мережевого, колаборативного та ціннісно орієнтованого врядування. Значний внесок у розвиток цього підходу зробили С. Осборн, К. Емерсон, К. Ансела, А. Гаш, К. Прован, П. Кеніс, Б. Кросбі, П. Торфінг та інші дослідники, які довели, що ефективність сучасного публічного управління дедалі більше визначається здатністю державних інституцій координувати взаємодію численних суб'єктів, забезпечувати спільне вироблення управлінських рішень та створювати публічну цінність [1–4; 21; 23].

Окремий блок сучасних досліджень присвячений питанням цифрової трансформації публічного сектора. Європейська практика останнього десятиліття демонструє перехід від цифровізації окремих адміністративних процедур до формування цифрової держави, розвитку платформеного врядування, використання даних при прийнятті управлінських рішень та застосування технологій штучного інтелекту. Ці процеси знаходять відображення в документах OECD і SIGMA, які розглядають цифрову трансформацію як один із ключових чинників інституційної спроможності державного управління та конкурентоспроможності територій [13–18].

Важливою тенденцією сучасних досліджень є також переосмислення категорії стійкості (*resilience*), яка поступово трансформувалася в самостійну Resilience Theory. Якщо спочатку ця концепція застосовувалася переважно для аналізу екологічних і соціально-екологічних систем, то сьогодні

вона дедалі активніше використовується у сфері публічного управління для дослідження здатності інститутів адаптуватися до комплексних криз, забезпечувати безперервність функціонування, швидко відновлюватися після потрясінь та використовувати кризові явища як джерело інноваційних змін [6; 24]. У сучасних підходах стійкість дедалі частіше розглядається не як статична характеристика, а як динамічна здатність системи до безперервної адаптації, навчання, самоорганізації та трансформації під впливом зовнішніх викликів. У контексті місцевого розвитку це дозволяє розглядати адаптивно-стійкісний компонент як одну з ключових складових інноваційного розвитку територіальних громад, що забезпечує їхню здатність не лише протидіяти ризикам, а й інтегрувати нові управлінські практики, цифрові рішення, партнерські механізми та інституційні інновації в процесі реагування на кризові явища. Саме тому останні програмні документи OECD пов'язують ефективність місцевого врядування не лише з економічними результатами, а й зі здатністю територіальних громад підтримувати інституційну, соціальну, цифрову та фінансову стійкість [14–18].

Українська наукова школа також активно розвиває дослідження проблем цифровізації публічного управління, інноваційних технологій місцевого розвитку, розвитку інноваційних екосистем і модернізації територіальних громад. Цим питанням присвячені праці С. Квітки, А. Мельника, О. Тимкович, В. Козлової, О. Євтушенка, О. Прокопенка, М. Петченка та інших дослідників, які обґрунтовують необхідність впровадження сучасних цифрових інструментів, розвитку партнерських механізмів, смарт-спеціалізації, інноваційної інфраструктури та формування нових моделей місцевого розвитку в умовах децентралізації [22; 25–31].

Разом із тим більшість наявних досліджень зосереджується переважно на окремих складових інноваційного розвитку – цифровій трансформації, інноваційних екосистемах, стратегічному плануванні, партнерському врядуванні або післявоєнному відновленні. Натомість сучасні глобальні процеси – посилення геополітичної нестабільності, технологічна революція, поширення штучного інтелекту, кліматичні виклики, трансформація моделей багаторівневого врядування та поглиблення європейської інтеграції – формують принципово новий контекст функціонування територіальних громад [8; 19; 20]. Для України цей контекст додатково ускладнюється повномасштабною війною, необхідністю післявоєнної реконструкції, посиленням безпекової складової державної політики,

централізацією окремих управлінських функцій та трансформацією системи публічного управління [14; 17; 18; 28].

У зв'язку з цим виникає потреба в узагальненні сучасних європейських і світових підходів до інноваційного розвитку територіальних громад, оцінці можливостей їх адаптації до українських реалій та визначенні тих управлінських тенденцій, які можуть забезпечити одночасно інноваційність, інституційну стійкість і збереження демократичних засад місцевого самоврядування в умовах війни та післявоєнного відновлення. Саме ця наукова проблема визначає логіку подальшого дослідження.

МЕТА ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Метою статті є узагальнення сучасних європейських і світових теоретичних підходів до публічного управління інноваційним розвитком територіальних громад, визначення можливостей їх адаптації до українських умов в умовах воєнних, післявоєнних і глобальних викликів, а також обґрунтування напрямів удосконалення механізмів місцевого розвитку на засадах інноваційності, інституційної стійкості та демократичногорядування.

Методологічною основою дослідження є міждисциплінарний підхід, що поєднує положення сучасної теорії публічного управління, інституціональної економіки, теорії інноваційних систем і концепцій демократичногорядування [1–4; 9; 10; 20; 21; 23]. У процесі дослідження використано *системний підхід* для комплексного аналізу інноваційного розвитку територіальних громад як складної системи публічного управління; *порівняльний метод* – для узагальнення європейського та міжнародного досвіду розвитку місцевогорядування; *інституційний аналіз* – для оцінювання трансформацій публічного управління в умовах євроінтеграції, цифровізації та воєнних викликів; *методи аналізу, синтезу, наукового узагальнення та логічної інтерпретації* – для систематизації сучасних теоретичних підходів до інноваційного розвитку територіальних громад. Інформаційну основу дослідження становили праці провідних зарубіжних і українських учених, аналітичні матеріали OECD, SIGMA, Європейської Комісії, нормативно-правові акти України, а також сучасні міжнародні документи, що визначають тенденції розвитку публічного управління, цифрової трансформації, інноваційної політики та післявоєнного відновлення [11–18; 28].

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

На початку двадцять першого століття система публічного управління зазнала суттєвих трансформацій, зумовлених одночасним впливом глобалізації, цифрової революції, кліматичних змін,

демографічних процесів, міграції, геополітичної нестабільності, пандемії COVID-19 та зростання кількості воєнних конфліктів. Сукупність цих факторів істотно ускладнила характер суспільних проблем, які дедалі менше піддаються вирішенню традиційними адміністративними інструментами. За цих умов у світовій науці сформувалося розуміння того, що розвиток територій визначається вже не стільки масштабами фінансових чи природних ресурсів, скільки якістю інституцій, здатністю до міжсекторальної взаємодії, мобілізації людського потенціалу, адаптивності та сталого продукування інновацій [2; 5; 12–18; 20–24].

Еволюція теорії публічного управління відображає поступовий перехід від ієрархічних моделей державного адміністрування до більш відкритих, мережових і партнерських формрядування. Якщо концепція *New Public Management* була орієнтована переважно на підвищення ефективності діяльності органів влади шляхом запровадження ринкових механізмів, то подальший розвиток науки привів до становлення *New Public Governance*, у межах якої ключовим ресурсом розвитку визнається взаємодія держави, бізнесу, науки та громадянського суспільства. У сучасних умовах саме партнерські відносини дедалі більше розглядаються як основа вироблення та реалізації публічної політики [1–4; 10; 21; 23].

Центральне місце в сучасній європейській моделірядування займає концепція *Collaborative Governance*, відповідно до якої управлінські рішення формуються не виключно органами влади, а у процесі постійної співпраці всіх заінтересованих сторін. Колаборативність перестала бути окремим управлінським інструментом і набуває ознак базового принципу функціонування сучасних демократичних інституцій. Такий підхід дозволяє інтегрувати різноманітні ресурси, компетентності та знання, підвищує легітимність управлінських рішень, формує довіру між учасниками публічного процесу та забезпечує більш високу здатність територій реагувати на складні суспільні виклики [1–4; 23].

Подальшим розвитком зазначених підходів стали концепції *Network Governance* та *Public Value Governance*, які змістили акценти з організаційної ефективності на створення публічної цінності шляхом координації діяльності численних інституційних акторів. У цих моделях органи місцевого самоврядування вже не виступають єдиними центрами прийняття рішень, а виконують роль координаторів партнерських мереж, забезпечуючи узгодження інтересів різних груп, інтеграцію ресурсів і розвиток горизонтальної взаємодії [2; 3; 10; 21; 23].

Саме розвиток колаборативного врядування став підґрунтям формування сучасних теорій інноваційних систем та інноваційних екосистем. Починаючи з праць Б.-О. Лундвалла та К. Фрімена, інновації дедалі більше розглядаються як результат взаємодії багатьох інституцій, а не окремих організацій. Подальший розвиток ця ідея отримала в моделях *Quadruple Helix* та *Innovation Ecosystems*, відповідно до яких розвиток територій забезпечується ефективною взаємодією органів влади, бізнесу, науки, громадянського суспільства та інших учасників локальної інноваційної екосистеми. За такого підходу територіальна громада перетворюється на відкриту платформу для генерації знань, обміну досвідом, створення нових управлінських практик і впровадження соціальних, організаційних і технологічних інновацій [5; 7–9; 20; 22; 31].

Європейський Союз активно інтегрував зазначені підходи у власну політику регіонального розвитку. Концепції *Smart Specialisation*, *Place-based Development*, місійно орієнтованих інновацій, цифрової трансформації та відкритих інновацій ґрунтуються на використанні локального потенціалу територій, розвитку підприємницьких екосистем, цифрової інфраструктури, міжсекторального партнерства та широкої участі громадськості у визначенні стратегічних пріоритетів розвитку. У такій моделі конкурентоспроможність території визначається не стільки рівнем централізованого фінансування, скільки здатністю місцевих інституцій ефективно координувати інноваційні процеси та мобілізувати внутрішні й зовнішні ресурси [8; 11–18; 20].

Особливого значення ці підходи набули після пандемії COVID-19 і різкого погіршення глобального безпекового середовища. Це сприяло активному розвитку концепцій *Adaptive Governance* та *Resilience Theory*, які розглядають здатність територій швидко адаптуватися до криз, підтримувати безперервність функціонування публічних інституцій, забезпечувати стійкість критичної інфраструктури та оперативно відновлювати соціально-економічний розвиток як один із ключових критеріїв ефективності сучасного врядування. Одночасно цифрова трансформація перестала бути окремим напрямом модернізації та перетворилася на базову інфраструктуру функціонування сучасної держави та місцевого самоврядування [6; 13–18; 24].

Відображенням зазначених тенденцій стали сучасні міжнародні системи оцінювання якості врядування та інноваційного розвитку. *Global Innovation Index (GII)*, *UN E-Government Development Index (EGDI)*, *OECD Digital Government Index (DGI)*, а також *European Label of Governance*

Excellence (ELoGE) базуються на комплексному оцінюванні інституційних, інноваційних, цифрових, управлінських і соціальних характеристик розвитку територій та органів публічної влади [13–18]. Сукупно ці міжнародні системи оцінювання демонструють зміщення акцентів від аналізу окремих показників діяльності до оцінювання інтегрованої спроможності публічних інституцій забезпечувати інноваційний розвиток, ефективне врядування, цифрову трансформацію, відкритість і партнерську взаємодію. Водночас сучасні документи OECD і OECD SIGMA дедалі активніше доповнюють ці підходи оцінюванням адаптивності та інституційної стійкості публічного управління, що свідчить про поступове включення адаптивності до ключових характеристик інноваційної спроможності місцевого врядування [14–18]. Таким чином, у міжнародній практиці остаточно сформувалося розуміння того, що сучасний місцевий розвиток є результатом функціонування складної інноваційної екосистеми, у якій колаборативне врядування, цифрові технології, стратегічне управління, людський капітал та інституційна стійкість виступають взаємопов'язаними складовими єдиної системи [2; 8; 12–18; 20].

Саме через призму цих глобальних і європейських тенденцій доцільно оцінювати сучасні трансформації системи місцевого самоврядування України, яка одночасно проходить процеси європейської інтеграції, децентралізації, цифрової модернізації та функціонує в умовах повномасштабної війни, що істотно змінює як пріоритети державної політики, так і механізми забезпечення місцевого розвитку [14–18; 28].

Для України адаптація сучасних європейських підходів до управління інноваційним розвитком відбувається в принципово інших умовах, ніж у більшості держав – членів Європейського Союзу. Якщо в країнах ЄС трансформація місцевого врядування здійснюється переважно в умовах інституційної стабільності та прогнозованого стратегічного розвитку, то українська модель формується під одночасним впливом децентралізації, європейської інтеграції, повномасштабної війни, необхідності післявоєнного відновлення та постійних змін державної системи управління. Саме поєднання цих факторів визначає специфіку сучасного етапу розвитку територіальних громад і значною мірою ускладнює імплементацію європейських управлінських практик [14–18; 28].

Попри безпрецедентні виклики, останнє десятиріччя стало періодом формування якісно нової моделі місцевого самоврядування. Реформа децентралізації забезпечила фінансову автономію

громад, передачу значної частини управлінських повноважень на місцевий рівень, розширення ресурсної бази та можливостей стратегічного розвитку територій. Одночасно активізувалися процеси цифровізації публічного управління, розвитку відкритих даних, електронної демократії, громадської участі та міжмуніципального співробітництва. Територіальні громади отримали значно ширші можливості для самостійного визначення пріоритетів розвитку, залучення міжнародної технічної допомоги та реалізації локальних інноваційних проєктів [17; 18; 25; 27–30].

Разом із тим повномасштабна агресія Російської Федерації радикально змінила умови функціонування всієї системи публічного управління. Значна частина ресурсів була переорієнтована на забезпечення оборони, гуманітарного реагування та підтримку критичної інфраструктури. Органи місцевого самоврядування фактично перейняли функції кризового менеджменту, координуючи евакуацію населення, розміщення внутрішньо переміщених осіб, відновлення базових послуг, координацію міжнародної гуманітарної допомоги та взаємодію з військовими адміністраціями. У таких умовах інноваційність дедалі більше проявляється не в упровадженні окремих технологічних рішень, а у здатності швидко перебудовувати управлінські процеси, формувати нові партнерства, інтегрувати цифрові інструменти та забезпечувати безперервність функціонування публічного управління [14–18; 30].

Додатковим фактором, який впливає на інституційну спроможність публічного управління, залишається недостатня сталість центральної системи виконавчої влади. Протягом останніх років неодноразово відбувалися реорганізації центральних органів виконавчої влади, об'єднання та подальше роз'єднання міністерств, зміна розподілу повноважень між органами державної влади, що часто призводило до втрати інституційної пам'яті, уповільнення реалізації державної політики та ускладнення взаємодії між центральним і місцевим рівнями. Для територіальних громад це означає необхідність постійної адаптації до змін нормативної бази, управлінських процедур і систем державної координації, що істотно підвищує вимоги до їхньої організаційної гнучкості та управлінської компетентності [18; 19].

Варто зазначити, що феномен переміщених територіальних громад фактично сформував новий тип функціонування місцевого самоврядування, коли громада продовжує виконувати свої повноваження за відсутності можливості здійснювати управління на власній території. Такий досвід

практично не має аналогів у європейській практиці публічного управління та ще раз акцентує необхідність розвитку адаптивно-стійкісного компонента, здатного забезпечувати інституційну безперервність, збереження управлінського потенціалу та підтримку зв'язків із мешканцями громади в умовах тимчасової окупації [6; 17; 18; 30].

Водночас набуття Україною статусу держави-кандидата та відкриття переговорного процесу щодо вступу до Європейського Союзу формують принципово нові вимоги до функціонування системи публічного управління. Відкриття переговорних кластерів передбачає не лише адаптацію національного законодавства до правової системи Європейського Союзу, а й глибоку інституційну трансформацію системи державного управління та місцевого самоврядування відповідно до європейських принципів належного врядування, верховенства права, підзвітності, прозорості, ефективності та багаторівневого управління. За таких умов територіальні громади поступово стають безпосередніми учасниками євроінтеграційних процесів, оскільки саме на місцевому рівні відбувається практична імплементація значної частини європейських стандартів, управлінських процедур і механізмів реалізації публічної політики [18; 19].

Особливого значення за цих умов набувають принципи колаборативного врядування, які в українських реаліях набули якісно нового змісту. Якщо в європейській науковій традиції колаборативне врядування переважно розглядається як взаємодія органів влади з бізнесом, громадянським суспільством та іншими зацікавленими сторонами, то в Україні повномасштабна війна істотно розширила коло учасників такої співпраці. Реалізація більшості програм відновлення, гуманітарної підтримки, реконструкції інфраструктури, цифрової модернізації та розвитку людського капіталу здійснюється завдяки взаємодії органів місцевого самоврядування з міжнародними організаціями, донорами, фондами, університетами, громадськими об'єднаннями, бізнесом, волонтерською спільнотою, а також часто з іноземними муніципалітетами [1–4; 17; 18].

Варто зазначити формування нового напрямку міжнародної міжмуніципальної співпраці, коли територіальні громади України укладають угоди про партнерство та співробітництво з муніципалітетами держав – членів Європейського Союзу. Такі партнерства вже виходять за межі традиційних побратимських відносин і дедалі частіше охоплюють спільне стратегічне планування, реалізацію проєктів відновлення, цифрової трансформації, енергетичної модернізації, розвитку людського капіталу

та підготовку спільних грантових заявок до європейських фінансових інструментів. У перспективі саме міжнародне міжмуніципальне партнерство може стати одним із ключових механізмів інтеграції українських територіальних громад до європейського простору місцевого самоврядування, спільного залучення ресурсів і формування довгострокових мереж розвитку територій [8; 19; 20].

Отже, сучасний український контекст демонструє, що ефективність місцевого інноваційного розвитку визначається не лише фінансовими ресурсами чи технологічними рішеннями, а насамперед здатністю територіальних громад функціонувати в умовах постійної невизначеності, швидко адаптуватися до змін інституційного середовища, інтегрувати європейські стандарти врядування, розвивати міжмуніципальне та міжсекторальне партнерство та використовувати інновації як інструмент підвищення власної стійкості та конкурентоспроможності [6; 8; 17–20; 30].

Саме поєднання адаптивності, інституційної спроможності, колаборативного врядування та міжнародної партнерської взаємодії формує сучасну українську модель місцевого інноваційного розвитку, яка поступово набуває самостійного теоретичного та практичного значення в умовах європейської інтеграції та післявоєнного відновлення.

Попри надзвичайно складні умови функціонування, сучасний досвід українських територіальних громад поступово виходить за межі адаптації європейських практик і набуває самостійного наукового та практичного значення. Якщо протягом тривалого часу модернізація системи місцевого самоврядування здійснювалася переважно шляхом імплементації моделей, розроблених у країнах Європейського Союзу, то повномасштабна війна сформувала низку принципово нових управлінських практик, які сьогодні не мають повних аналогів у європейському просторі.

Передусім це стосується розвитку інституційної адаптивності територіальних громад. За короткий період органи місцевого самоврядування були змушені перебудувати власні управлінські процеси, забезпечити безперервність надання публічних послуг, інтегрувати гуманітарні, безпекові та відновлювальні функції, одночасно намагаючись зберегти демократичні механізми управління та взаємодії з громадянами. У результаті інноваційний розвиток набув нового змісту, перетворившись із напряму модернізації на універсальний механізм забезпечення життєздатності територіальних громад.

Водночас українська практика демонструє суттєву трансформацію самого розуміння інноваційного врядування. Якщо в більшості європей-

ських моделей партнерська взаємодія орієнтована насамперед на спільне вироблення політики та надання публічних послуг, то в Україні вона значною мірою стала механізмом мобілізації ресурсів у кризових умовах. До процесів місцевого розвитку були інтегровані міжнародні фінансові організації, донорські інституції, волонтерський сектор, благодійні фонди, університети, бізнес, професійні асоціації та громадянське суспільство. Саме така багаторівнева мережа співпраці забезпечила можливість швидкого реагування на гуманітарні виклики, реалізації програм відновлення та підтримки соціально-економічної стійкості громад.

Не менш важливим є досвід цифрової трансформації, який в Україні розвивається значно швидше, ніж у багатьох європейських країнах. Масове використання цифрових сервісів, розвиток державних інформаційних платформ, електронної взаємодії, систем управління публічними інвестиціями, геоінформаційних технологій та цифрових інструментів комунікації фактично сформували нову цифрову інфраструктуру місцевого врядування. Водночас інтеграція штучного інтелекту, великих даних і аналітичних систем відкриває можливості переходу від реактивного управління до прогностичного прийняття управлінських рішень.

Таким чином, сучасний український досвід дозволяє розширити європейські уявлення про місцевий інноваційний розвиток. Якщо традиційні моделі зосереджуються переважно на економічній конкурентоспроможності та інноваційному підприємстві, то *українська практика демонструє необхідність інтеграції інноваційності, колаборативного врядування, цифрової трансформації, інституційної стійкості, кризового управління та післявоєнного відновлення в єдину систему інноваційного розвитку територіальних громад*. Саме такий підхід створює передумови для формування нової парадигми розвитку територіальних громад, здатної забезпечувати їхню конкурентоспроможність, адаптивність і стійкість в умовах сучасних глобальних викликів.

Отримані результати підтверджують, що сучасні європейські та глобальні концепції розвитку публічного управління дедалі більше інтегруються навколо спільної ідеї інноваційно орієнтованого, мережевого та адаптивного врядування. Водночас проведений аналіз засвідчує, що більшість існуючих теоретичних моделей сформовано для умов інституційної стабільності, тоді як українські територіальні громади функціонують у принципово іншому середовищі, що поєднує воєнні ризики, масштабне міжнародне партнерство, післявоєнне відновлення та європейську інтеграцію. Саме тому

сучасні міжнародні концепції потребують не механічного перенесення, а адаптації до українського контексту. Запропонований у статті підхід розширює існуючі наукові уявлення про інноваційний розвиток територіальних громад шляхом акцентування взаємозв'язку між інноваційністю, колаборативністю, цифровою трансформацією, європейською інтеграцією та адаптивно-стійкістю спроможністю місцевого самоврядування. Особливу увагу приділено резильєнтності територіальних громад як перспективному напрямку подальших досліджень, який лише починає формуватися у вітчизняній науці публічного управління.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження свідчить, що сучасний європейський і світовий дискурс розвитку територіальних громад дедалі більше зміщується від традиційного управління ресурсами до формування інноваційних екосистем, заснованих на принципах колаборативного врядування, цифрової трансформації, створення публічної цінності, відкритих інновацій та багаторівневого партнерства. У цих умовах інноваційний розвиток розглядається не як окремих напрям діяльності органів місцевого самоврядування, а як інтегральна характеристика спроможності територіальних громад забезпечувати довгостроковий інноваційний розвиток шляхом постійного оновлення управлінських практик, інституцій та механізмів взаємодії.

Водночас український досвід функціонування територіальних громад в умовах повномасштабної війни суттєво розширює зміст сучасних європейських підходів. Практика останніх років демонструє, що поряд із цифровізацією, партнерською взаємодією, інноваційною екосистемою та відкритим врядуванням ключового значення набуває адаптивно-стійкісний компонент інноваційної спроможності територіальних громад – здатність швидко перебудовувати систему публічного управління, забезпечувати безперервність надання публічних послуг, мобілізувати власні та зовнішні ресурси, підтримувати функціонування місцевої економіки та зберігати інституційну стійкість за умов тривалих негативних впливів.

Саме ця складова, попри її практичне значення, залишається недостатньо дослідженою як у європейській, так і в українській науковій літературі. Більшість існуючих досліджень зосереджується на питаннях цифрової трансформації, інноваційних екосистем, мережевого врядування або стійкості окремо, тоді як взаємозв'язок між інноваційним розвитком і адаптивно-стійкісним компонентом інноваційної спроможності територіальних громад поки що не отримав належного теоретично-

го осмислення. Український досвід воєнного часу створює унікальне емпіричне підґрунтя для формування нового напрямку досліджень, у межах якого *інноваційність розглядатиметься не лише як джерело економічного зростання, а й як механізм забезпечення життєздатності, безпеки та відновлення громад.*

Перспективи подальших наукових досліджень доцільно пов'язувати з розробленням теоретико-методологічних системи кількісних і якісних індикаторів оцінювання інноваційної спроможності територіальних громад, визначенням її взаємозв'язку з інноваційним потенціалом, цифровою зрілістю, колаборативним врядуванням та інституційною стійкістю, а також із формуванням системи показників, що дозволить інтегрувати значущий компонент до сучасної європейської методології оцінювання місцевого розвитку. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Ansell C., Gash A. Collaborative governance in theory and practice. *Journal of Public Administration Research and Theory*. 2008. Vol. 18. Iss. 4. P. 543–571. DOI: <https://doi.org/10.1093/jopart/mum032>
2. Bryson J. M., Crosby B. C., Bloomberg L. Public value governance: Moving beyond traditional public administration and the New Public Management. *Public Administration Review*. 2014. Vol. 74. Iss. 4. P. 445–456. DOI: <https://doi.org/10.1111/puar.12238>
3. Crosby B. C., Hart P., Torfing J. Public value creation through collaborative innovation. *Public Management Review*. 2017. Vol. 19. Iss. 5. P. 655–669. DOI: <https://doi.org/10.1080/14719037.2016.1192165>
4. Emerson K., Nabatchi T., Balogh S. An integrative framework for collaborative governance. *Journal of Public Administration Research and Theory*. 2012. Vol. 22. Iss. 1. P. 1–29. DOI: <https://doi.org/10.1093/jopart/mur011>
5. Etzkowitz H. Entrepreneurial university icon: Stanford and Silicon Valley as innovation and natural ecosystem. *Industry and Higher Education*. 2022. Vol. 36. Iss. 4. P. 361–380. DOI: <https://doi.org/10.1177/09504222221109504>
6. Folke C. Resilience: The emergence of a perspective for social-ecological systems analyses. *Global Environmental Change*. 2006. Vol. 16. Iss. 3. P. 253–267. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.gloenvcha.2006.04.002>
7. Freeman C. Technology Policy and Economic Performance: Lessons from Japan. London : Pinter Publishers, 1987. 155 p. URL: <https://s3.amazonaws.com/arena-attachments/970505/0c535bc2841b3b9bf458f059555c8940.pdf>.
8. Foray D. Smart Specialisation: Opportunities and Challenges for Regional Innovation Policy. London : Routledge, 2015. 122 p. DOI: <https://doi.org/10.4324/9781315773063>

9. Lundvall B.-Å. National innovation systems: Analytical concept and development tool. *Industry and Innovation*. 2007. Vol. 14. Iss. 1. P. 95–119.
DOI: <https://doi.org/10.1080/13662710601130863>
10. Moore M. H. Recognizing Public Value. Cambridge : Harvard University Press, 2013.
DOI: <https://doi.org/10.4159/harvard.9780674067820>
11. Mazzucato M. Mission-Oriented Research & Innovation in the European Union: A Problem-Solving Approach to Fuel Innovation-Led Growth. Luxembourg : European Commission, 2018. URL: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/5b2811d1-16be-11e8-9253-01aa75ed71a1>
12. OECD. Public Value in Public Service Transformation: Working with Change. Paris : OECD Publishing, 2019.
DOI: <https://doi.org/10.1787/47c17892-en>
13. OECD. The OECD Digital Government Policy Framework: Six Dimensions of a Digital Government. Paris : OECD Publishing, 2020. URL: <https://www.oecd.org/gov/the-oecd-digital-government-policy-framework-f64fed2a-en.htm>
14. OECD. Rebuilding Ukraine by Reinforcing Regional and Municipal Governance. Paris : OECD Publishing, 2022.
DOI: <https://doi.org/10.1787/63a6b479-en>
15. OECD. Government at a Glance 2023. Paris : OECD Publishing, 2023.
DOI: <https://doi.org/10.1787/3d5c5d31-en>
16. OECD. More Resilient Public Administrations after COVID-19: Lessons from Using the Common Assessment Framework (CAF 2020). Paris : OECD Publishing, 2023.
DOI: <https://doi.org/10.1787/8d10bb06-en>
17. OECD. Enhancing Resilience by Boosting Digital Business Transformation in Ukraine. Paris : OECD Publishing, 2024.
DOI: <https://doi.org/10.1787/4b13b0bb-en>
18. OECD SIGMA. Public Administration in Ukraine: Assessment against the Principles of Public Administration. Paris : OECD Publishing, 2024.
DOI: <https://doi.org/10.1787/078d08d4-en>
19. Hooghe L., Marks G. Unraveling the Central State, but How? Types of Multi-Level Governance. *American Political Science Review*. 2003. Vol. 97. No. 2. P. 233–243. URL: https://garymarks.web.unc.edu/wp-content/uploads/sites/13018/2016/09/hooghe_marks_unravelingcentralstate.apsr_2003.pdf
20. Carayannis E. G., Campbell D. F. J. 'Mode 3' and 'Quadruple Helix': Toward a 21st Century Fractal Innovation Ecosystem. *International Journal of Technology Management*. 2009. Vol. 46. Iss. 3–4. P. 201–234.
DOI: <https://doi.org/10.1504/IJTM.2009.023374>
21. Osborne S. P. (Ed.). The New Public Governance? Emerging Perspectives on the Theory and Practice of Public Governance. London : Routledge, 2010. 448 p.
DOI: <https://doi.org/10.4324/9780203861684>
22. Prokopenko O.V., Yeremenko Yu.I., Omelianenko V.A. Role of international factor in innovation ecosystem formation. *Economic Annals-XXI*. 2014. Vol. 3–4. Iss. 2. P. 4–7. URL: <https://ea21journal.world/wp-content/uploads/2022/04/ea-V140-01.pdf>
23. Provan K. G., Kenis P. Modes of network governance: Structure, management, and effectiveness. *Journal of Public Administration Research and Theory*. 2008. Vol. 18. Iss. 2. P. 229–252.
DOI: <https://doi.org/10.1093/jopart/mum015>
24. Walker B., Holling C. S., Carpenter S. R., Kinzig A. Resilience, adaptability and transformability in social-ecological systems. *Ecology and Society*. 2004. Vol. 9. Iss. 2. Art. 5.
DOI: <https://doi.org/10.5751/ES-00650-090205>
25. Квітка С., Корсун В., Магиляс Ю. Цифрова трансформація публічного управління: перспективні напрямки досліджень. *Аспекти публічного управління*. 2024. Т. 12. № 3. С. 50–58.
DOI: <https://doi.org/10.15421/152437>
26. Козлова В. М. Розвиток інноваційного підприємництва в інноваційних екосистемах. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Серія «Економічні науки»*. 2024. №. 76. С. 66–74.
DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1205-2024-76-08>
27. Мельник А. Інноваційні технології публічного управління як інструмент інтелектуалізації розвитку соціально-економічних систем територіальних громад. *Вісник економіки*. 2026. № 2. С. 54–70.
DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2026.02.054>
28. Ministry for Recovery, Infrastructure and Transport of Ukraine. Public Investment Management (PIM): General Overview of the Reform. 2025. URL: <https://mininfra.gov.ua/en/proiekt/reforma-upravlinnia-publichnymy-investytsihamy-pim>
29. Tymkovych O. I. Structure and characteristics of innovation ecosystems of territorial communities. *Регіональна економіка*. 2026. № 1. С. 25–37.
DOI: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2026-1-2>
30. Євтушенко О. Цифровізація – інструмент модернізації публічного управління в Україні. *Публічне управління та регіональний розвиток*. 2024. № 26. С. 1158–1176.
DOI: <https://doi.org/10.34132/pard2024.26.03>
31. Петченко М. В. Структурна будова інноваційної екосистеми. *Актуальні проблеми економіки*. 2019. № 10. С. 103–113.
DOI: <https://doi.org/10.32752/1993-6788-2019-1-220-103-113>

REFERENCES

- Ansell C. & Gash A. (2008). Collaborative governance in theory and practice. *Journal of Public Administration Research and Theory*, 4(18), 543–571.
<https://doi.org/10.1093/jopart/mum032>
- Bryson J. M., Crosby B. C. & Bloomberg L. (2014). Public value governance: Moving beyond traditional public administration and the New Public Management. *Public Administration Review*, 4(74), 445–456.
<https://doi.org/10.1111/puar.12238>

- Carayannis E. G. & Campbell D. F. J. (2009). 'Mode 3' and 'Quadruple Helix': Toward a 21st Century Fractal Innovation Ecosystem. *International Journal of Technology Management*, 3–4(46), 201–234. <https://doi.org/10.1504/IJTM.2009.023374>
- Crosby B. C., Hart P. & Torfing J. (2017). Public value creation through collaborative innovation. *Public Management Review*, 5(19), 655–669. <https://doi.org/10.1080/14719037.2016.1192165>
- Emerson K., Nabatchi T. & Balogh S. (2012). An integrative framework for collaborative governance. *Journal of Public Administration Research and Theory*, 1(22), 1–29. <https://doi.org/10.1093/jopart/mur011>
- Etzkowitz H. (2022). Entrepreneurial university icon: Stanford and Silicon Valley as innovation and natural ecosystem. *Industry and Higher Education*, 4(36), 361–380. <https://doi.org/10.1177/09504222221109504>
- Folke C. (2006). Resilience: The emergence of a perspective for social-ecological systems analyses. *Global Environmental Change*, 3(16), 253–267. <https://doi.org/10.1016/j.gloenvcha.2006.04.002>
- Foray D. (2015). *Smart Specialisation: Opportunities and Challenges for Regional Innovation Policy*. London: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315773063>
- Freeman C. (1987). *Technology Policy and Economic Performance: Lessons from Japan*. London: Pinter Publishers. <https://s3.amazonaws.com/arena-attachments/970505/0c535bc2841b3b9bf458f059555c8940.pdf>
- Hooghe L. & Marks G. (2003). Unraveling the Central State, but How? Types of Multi-Level Governance. *American Political Science Review*, 2(97), 233–243. https://garmarks.web.unc.edu/wp-content/uploads/sites/13018/2016/09/hooghe.marks_unravelingcentralstate.apsr_2003.pdf
- Kozlova V. M. (2024). Rozvytok innovatsiinoho pidpriemnytstva v innovatsiinykh ekosystemakh [Development of innovative entrepreneurship in innovative ecosystems]. *Visnyk Lvivskoho torhovelno-ekonomichnoho universytetu. Seriya «Ekonomichni nauky»*, 76, 66–74. <https://doi.org/10.32782/2522-1205-2024-76-08>
- Kvitka S., Korsun V. & Mahylias Yu. (2024). Tsyfrova transformatsiia publichnoho upravlinnia: perspektivni napriamky doslidzhen [Digital transformation of public administration: promising areas of research]. *Aspekty publichnoho upravlinnia*, 3(12), 50–58. <https://doi.org/10.15421/152437>
- Lundvall B.-Å. (2007). National innovation systems: Analytical concept and development tool. *Industry and Innovation*, 1(14), 95–119. <https://doi.org/10.1080/13662710601130863>
- Mazzucato M. (2018). *Mission-Oriented Research & Innovation in the European Union: A Problem-Solving Approach to Fuel Innovation-Led Growth*. Luxembourg: European Commission. <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/5b2811d1-16be-11e8-9253-01aa75ed71a1>
- Melnik A. (2026). Innovatsiini tekhnolohii publichnoho upravlinnia yak instrument intelektualizatsii rozvytku sotsialno-ekonomichnykh system terytorialnykh hromad [Innovative public administration technologies as a tool for intellectualizing the development of socio-economic systems of territorial communities]. *Visnyk ekonomiky*, 2, 54–70. <https://doi.org/10.35774/visnyk2026.02.054>
- Ministry for Recovery, Infrastructure and Transport of Ukraine. (2025). Public Investment Management (PIM): General Overview of the Reform. <https://mininfra.gov.ua/en/proieky/reforma-upravlinnia-publichnyimi-investytsiiami-pim>
- Moore M. H. (2013). *Recognizing Public Value*. Cambridge: Harvard University Press. <https://doi.org/10.4159/harvard.9780674067820>
- OECD (2019). *Public Value in Public Service Transformation: Working with Change*. Paris: OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/47c17892-en>
- OECD (2020). *The OECD Digital Government Policy Framework: Six Dimensions of a Digital Government*. Paris: OECD Publishing. <https://www.oecd.org/gov/the-oecd-digital-government-policy-framework-f64fed2a-en.htm>
- OECD (2022). *Rebuilding Ukraine by Reinforcing Regional and Municipal Governance*. Paris: OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/63a6b479-en>
- OECD (2023). *More Resilient Public Administrations after COVID-19: Lessons from Using the Common Assessment Framework (CAF 2020)*. Paris: OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/8d10bb06-en>
- OECD (2023). *Government at a Glance 2023*. Paris: OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/3d5c5d31-en>
- OECD (2024). *Enhancing Resilience by Boosting Digital Business Transformation in Ukraine*. Paris: OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/4b13b0bb-en>
- OECD SIGMA (2024). *Public Administration in Ukraine: Assessment against the Principles of Public Administration*. Paris: OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/078d08d4-en>
- Osborne S. P. (2010). *The New Public Governance? Emerging Perspectives on the Theory and Practice of Public Governance*. London: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203861684>
- Petchenko M. V. (2019). Strukturna budova innovatsiinoi ekosystemy [Structural structure of the innovation ecosystem]. *Aktualni problemy ekonomiky*, 10, 103–113. <https://doi.org/10.32752/1993-6788-2019-1-220-103-113>
- Prokopenko O. V., Yeremenko Yu. I. & Omelianenko V. A. (2014). Role of international factor in innovation ecosystem formation. *Economic Annals-XXI*, 2(3–4), 4–7. <https://ea21journal.world/wp-content/uploads/2022/04/ea-V140-01.pdf>
- Provan K. G. & Kenis P. (2008). Modes of network governance: Structure, management, and effectiveness. *Journal of Public Administration Research and Theory*, 2(18), 229–252. <https://doi.org/10.1093/jopart/mum015>
- Tymkovych O. I. (2026). Structure and characteristics of innovation ecosystems of territorial communities. *Rehionalna ekonomika*, 1, 25–37. <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2026-1-2>

Walker B., Holling C. S., Carpenter S. R. & Kinzig A. (2004). Resilience, adaptability and transformability in social-ecological systems. *Ecology and Society*, 2(9), Art. 5. <https://doi.org/10.5751/ES-00650-090205>

Yevtushenko O. (2024). Tsyfrovizatsiia – instrument modernizatsii publichnoho upravlinnia v Ukraini [Digitalization is a tool for the modernization of public administration in Ukraine]. *Publichne upravlinnia ta rehionalnyi rozvytok*, 26, 1158–1176. <https://doi.org/10.34132/pard2024.26.03>

Дослідження не отримувало зовнішнього фінансування.
Автор заявляє про відсутність конфлікту інтересів.
Інструменти ШІ в підготовці цієї роботи не використовувались.

Стаття надійшла до редакції / Received: 12.07.2026
Статтю прийнято до публікації / Accepted: 26.07.2026
Оприлюднено / Published: 19.08.2026

УДК 005.591.6:001.895:519.237
JEL: C21; I23; O32; O33; O34
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2026-7-285-295>

КІЛЬКІСНА ОЦІНКА ДЕТЕРМІНАНТ ІННОВАЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ В АКАДЕМІЧНОМУ ТА КОРПОРАТИВНОМУ СЕКТОРАХ УКРАЇНИ: РЕГРЕСІЙНА МОДЕЛЬ ТА ПРОФІЛЬНИЙ АНАЛІЗ

©2026 ОСТАЩУК Р. М.

УДК 005.591.6:001.895:519.237
JEL: C21; I23; O32; O33; O34

Остащук Р. М. Кількісна оцінка детермінант інноваційної активності в академічному та корпоративному секторах України: регресійна модель та профільний аналіз

Управління інтелектуальною власністю є ключовим чинником інноваційного розвитку суб'єктів господарювання, проте механізми формування портфелів охоронних документів суттєво різняться між академічним і корпоративним секторами. Попри зростання патентної активності в Україні після воєнного шоку 2022 р., зберігається системна асиметрія між генеруванням технічних рішень у закладах вищої освіти та їх комерціалізацією, тоді як підприємства зосереджують зусилля на засобах індивідуалізації, не формуючи технологічного портфеля. Метою дослідження є порівняльна кількісна оцінка детермінант інноваційної активності закладів вищої освіти та підприємств України у сфері інтелектуальної власності на основі даних СІС УКРНОІВІ за 2021–2025 рр. Для академічного сектора побудовано багатофакторну регресійну модель (Модель А, $n = 32$), яка пояснює 75,4% варіації обсягу чинного патентного портфеля ($R^2 = 0,754$; $F = 20,64$; $p < 0,001$): визначальними детермінантами є якість управління реєстраційним процесом ($\beta = 1,001$; $p < 0,001$) і кадровий науковий потенціал ($\beta = 32,402$; $p = 0,003$). Для корпоративного сектора застосовано нормалізований профільний аналіз (Модель Б, $n = 14$), за результатами якого підприємства згруповано у три кластери: «зрілі лідери» з великим накопиченням портфелем торговельних марок (бал 44,8–70,7), «активні без портфеля» з інтенсивною поточною активністю при відносно малому чинному портфелі (бал 29,0–39,0) та «нові/обмежені гравці» (бал 20,8–24,8). Зіставлення результатів обох моделей підтверджує системний розрив між генерацією та комерціалізацією технологій і вимагає диференційованих інструментів державної підтримки для кожного сектора.

Ключові слова: детермінанти інноваційної активності; патентний портфель; заклади вищої освіти; торговельні марки; регресійний аналіз; профільний аналіз; кластеризації; інтелектуальна власність.

Табл.: 8. Формул.: 2. Бібл.: 15.

Остащук Роман Миславович – аспірант кафедри менеджменту організацій, Національний університет «Львівська політехніка» (вул. Степана Бандери, 12, Львів, 79013, Україна)
E-mail: roman.m.ostashchuk@lpnu.ua
ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-9011-0244>

UDC 005.591.6:001.895:519.237
JEL: C21; I23; O32; O33; O34

Ostashchuk R. M. Quantitative Assessment of the Determinants of Innovation Activity in the Academic and Corporate Sectors of Ukraine: A Regression Model and Profile Analysis

Intellectual property management is a key factor in the innovative development of economic entities; however, the mechanisms for building portfolios of intellectual property rights differ significantly between the academic and corporate sectors. Despite the increase in patent activity in Ukraine following the 2022 war shock, a systemic asymmetry persists between the generation of technical solutions at institutions of higher education and their commercialization, while enterprises focus their efforts on means of differentiation without building a technology portfolio. The aim of this study is to conduct a comparative quantitative assessment of the determinants of innovation activity among higher education institutions and enterprises in Ukraine in the field of intellectual property, based on data from the UKRNOIVI Intellectual Property Information System (SIS) for 2021–2025. For the academic sector, a multivariate regression model (Model A, $n = 32$) was constructed, which explains 75.4% of the variation in the size of the active patent portfolio ($R^2 = 0.754$; $F = 20.64$; $p < 0.001$): the key determinants are the quality of management of the registration process ($\beta = 1.001$; $p < 0.001$) and scientific personnel capacity ($\beta = 32.402$; $p = 0.003$). For the corporate sector, normalized profile analysis was applied (Model B, $n = 14$), based on the results of which enterprises were grouped into three clusters: «mature leaders» with a large accumulated portfolio of trademarks (score 44.8–70.7), «active without a portfolio» with intense current activity but a relatively small active portfolio (scores 29.0–39.0), and «new/limited players» (scores 20.8–24.8). A comparison of the results from both models confirms a systemic gap between technology generation and commercialization and calls for differentiated government support tools for each sector.